

ЗВІТ
ПРО СТАН АУДИТОРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ
01 січня 2022 року – 30 червня 2023 року

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ	3
КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ ТА КОНКУРЕНЦІЇ	4
ВСТУП	5
ОБМЕЖЕННЯ ЗВІТУ	6
РОЗДІЛ 1. РОЗМІР ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ	8
РОЗДІЛ 2. СУБ'ЄКТИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	20
РОЗДІЛ 3. АУДИТОРИ	24
ІНФОРМАЦІЯ ПРО УКЛАДАЧІВ ЗВІТУ	26

СКОРОЧЕННЯ

Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»	Закон
Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю	ОСНАД
Рада нагляду за аудиторською діяльністю	Рада нагляду
Інспекція із забезпечення якості	Інспекція
Аудиторська палата України	АПУ
Суб'єкти аудиторської діяльності	САД
Реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності	Реєстр
Розділ «Суб'єкти аудиторської діяльності» Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності	Розділ II Реєстру
Розділ «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності» Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності	Розділ III Реєстру
Розділ «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес» Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності	Розділ IV Реєстру
Звітна інформація суб'єкта аудиторської діяльності про надані послуг	Звітна інформація
Підприємства, що становлять суспільний інтерес	ПСІ
Міжнародні стандарти фінансової звітності	МСФЗ
Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку	НП(С)БО

КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ ТА КОНКУРЕНЦІЇ

3,2 млрд
грнОбсяг аудиторських
послуг, наданих САД**14,8** тис одЗагальна кількість
аудиторських завдань,
виконаних САД**215** тис
грнСередня вартість однієї
аудиторської послуги,
наданої САД**1,6** млрд
грнВартість аудиторських
послуг, наданих ПСІ**2,7** тис одКількість аудиторських
послуг САД,
наданих ПСІ**602** тис
грнСередня вартість однієї
аудиторської послуги САД,
наданої ПСІ**2711** осіб

Кількість аудиторів

835 од

Кількість САД

78 одСАД із правом проводити
обов'язковий аудит ПСІ

ВСТУП

Відповідно до Закону усі аудитори та САД підлягають суспільному нагляду. Відповідальним за здійснення суспільного нагляду за аудиторською діяльністю в Україні є ОСНАД.

Відповідно до вимог **статті 18** Закону ОСНАД в обов'язковому порядку оприлюднюється щорічна інформація про стан аудиторської діяльності в Україні (далі – Звіт).

У цьому Звіті викладено узагальнені ключові показники ринку аудиторських послуг в Україні за період з **01 січня 2022 року по 30 червня 2023 року** (звітний період). Він охоплює наступну інформацію про:

- розмір і характеристику ринку аудиторських послуг в Україні;
- кількісний аналіз аудиторів та САД.

Усі запити щодо інформації, що наведена в цьому Звіті, можна надіслати на електронну пошту за адресою: publikinfo@apob.org.ua

ОБМЕЖЕННЯ ЗВІТУ

Звіт складено за результатами узагальнення та аналізу:

- щорічної звітної інформації;
- реєстрової інформації щодо аудиторів та САД, яка міститься у Реєстрі.

Порядок складання та подання звітної інформації визначено Порядком подання суб'єктами аудиторської діяльності інформації про надані послуги до Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, затвердженим рішенням Ради нагляду від 03 серпня 2023 року № 3/7/61.

Відповідальність за достовірність складання та своєчасність подання звітної інформації до ОСНАД несе керівництво САД.

При ознайомленні з цим Звітом слід врахувати наступні обмеження при його складанні, які впливають на точність, повноту та порівнянність наведених у ньому показників:

Порівнянність інформації

➤ до 01 січня 2023 року повноваження з складання та оприлюднення щорічної інформації про стан аудиторської діяльності в Україні були в АПУ. Повномасштабне вторгнення російської федерації, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, ускладнило для багатьох САД своєчасне подання звітної інформації. Як наслідок, АПУ не оприлюднювала інформацію про стан аудиторської діяльності за 2021 рік;

➤ з 01 січня 2023 року звітний період для складання звітної інформації змінено з календарного року на «маркетинговий» для САД рік, який розпочинається з 01 липня року, що передує звітному та закінчується 30 червня звітного року. З урахуванням цього перша звітна інформація подається САД до ОСНАД до 30 вересня 2023 року за період, що починається 01 січня 2022 року та закінчується 30 червня 2023 року.

В наслідок цього, навіть за наявності узагальненої інформації про стан аудиторської діяльності за 12 місяців 2021 року, такі показники не можуть бути в повній мірі порівнянними з показниками цього Звіту, який охоплює 18 місяців, а їх наведення може призвести до неналежних висновків щодо тенденцій на ринку аудиторських послуг.

Відповідно, порівняльні показники за 2021 рік у Звіті не наводяться.

Точність та повнота інформації

➔ з метою підтримки аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки змінами до Закону встановлено, що:

- САД подають звіти та звітну інформацію, подання якої вимагається відповідно до норм Закону, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану за весь період неподання звітності чи обов'язку надати відповідну інформацію;

- на період дії воєнного стану, а також протягом трьох місяців після його припинення або скасування до аудиторів та САД не застосовується відповідальність за порушення вимог Закону щодо повноти та своєчасності подання відомостей про аудитора та САД для оприлюднення у Реєстрі.

Не дивлячись на те, що зазначені заходи спрямовані на САД, які постраждали внаслідок воєнних дій, повністю або майже повністю призупинили свою діяльність, нормами Закону щодо звільнення від відповідальності за неподання звітної інформації про надані послуги скористалися деякі САД, які продовжують активно надавати аудиторські послуги. Крім цього, що це впливає на повноту показників у цьому звіті, це також є свідченням того, що керівництво таких САД не демонструє відданість якості та належним чином не визнає ролі їх фірм в служінні суспільним інтересам.

В свою чергу деяка реєстрова інформація щодо аудиторів, які через війну були змушені покинути Україну, також може бути не точною, проте можливий вплив цього питання на наведені у цьому Звіті показники оцінюється нами як несуттєвий.

➔ Звіт складено за результатами аналізу та узагальнення показників звітної інформації за період з 01 січня 2022 року по 30 червня 2023 року поданої до ОСНАД 545 САД станом на 15 листопада 2023 року, що становить близько 65,4% від загальної кількості САД станом на 30 червня 2023 року. Частка САД, які не подали звітну інформацію, в загальній кількості виконаних завдань та вартості наданих послуг у 2020 році становить 17,5% та 6,7% відповідно.

Внаслідок цього, точність та повнота інформації, використаної для складання Звіту, впливає на висновки щодо фактичного стану ринку аудиторських послуг.

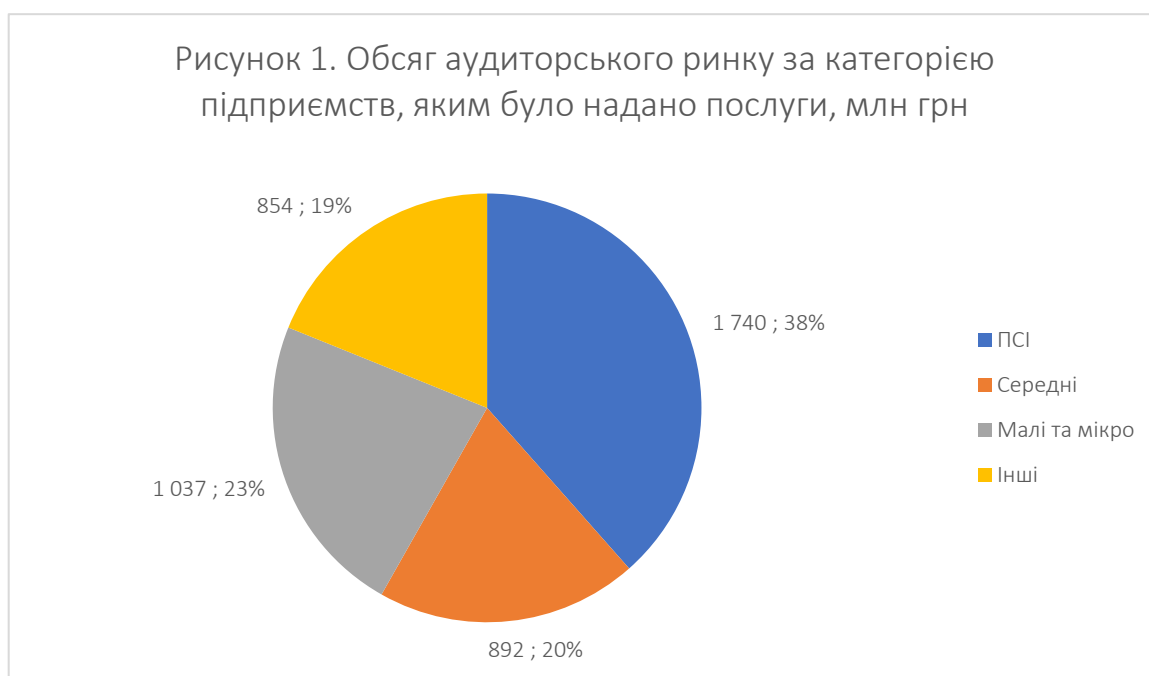
РОЗДІЛ 1. РОЗМІР ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Загальна характеристика аудиторського ринку

У період з 01 січня 2023 року по 30 червня 2023 року САД надано аудиторських та неаудиторських послуг на суму 4,52 млрд грн.

Як представлене на рис. 1 у структурі загальної вартості послуг, наданих САД:

- 38% або 1 740 млн грн становили послуги, що надавались ПСІ;
- 23% або 1 037 млн грн становили послуги, що надавались малим або мікропідприємствам;
- 20% або 892 млн грн становили послуги, що надавались середнім підприємствам;
- 19% або 854 млн грн становили послуги, надані іншим утворенням.

Проаналізовані вище показники вартості послуг включають в себе різні види послуг, таких як:

Аудиторські послуги

- обов'язковий аудит фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності (далі – фінансової звітності);
- огляд історичної фінансової звітності та проміжної фінансової інформації;
- завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації;
- супутні послуги.

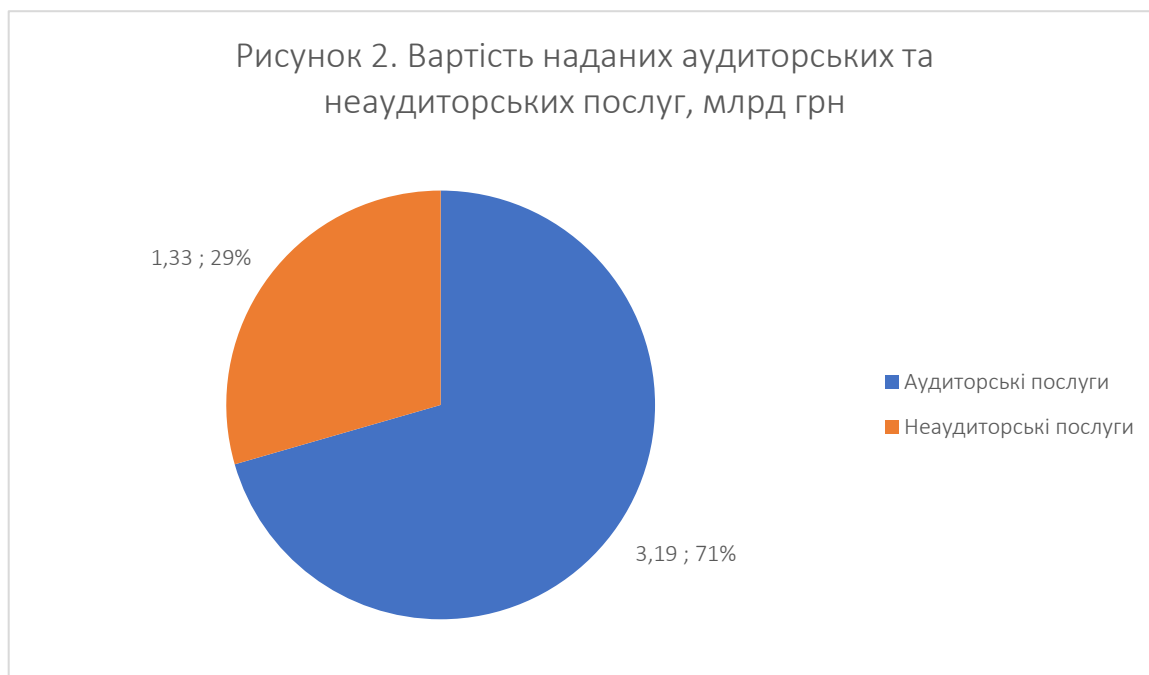
Неаудиторські послуги

- бухгалтерські послуги;

- податкові послуги;
- юридичні послуги;
- інші.

Наведені нижче діаграми узагальнюють аналіз аудиторського ринку, кількість наданих аудиторських послуг за кожним видом послуг спочатку для всіх підприємств, а потім окремо для ПСІ.

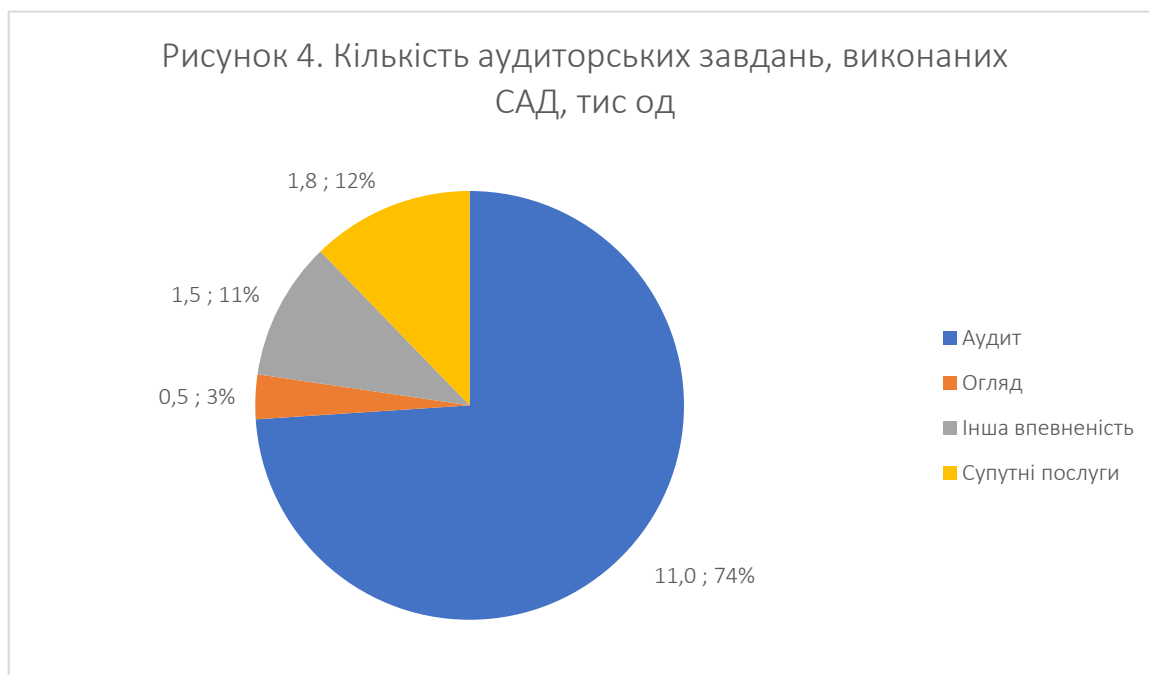
Частка наданих аудиторських послуг у загальній сумі вартості наданих послуг склала 71% або 3,19 млрд грн (рис. 2).

При цьому в структурі наданих аудиторських послуг майже 90%, або 2,87 млрд грн, займають завдання з обов'язкового та ініціативного аудиту фінансової звітності (рис. 3).

Загальна кількість завдань, виконаних САД за результатами надання аудиторських послуг, склала 14,84 тис од, структуру яких представлено на рис. 4.

51% вартості аудиторських послуг, або 1,62 млрд грн, отримано САД від надання таких послуг ПСІ (рис. 5). Втім частка виконаних завдань (складених звітів) для ПСІ складає лише 18% проти 50% для малих та мікропідприємств.

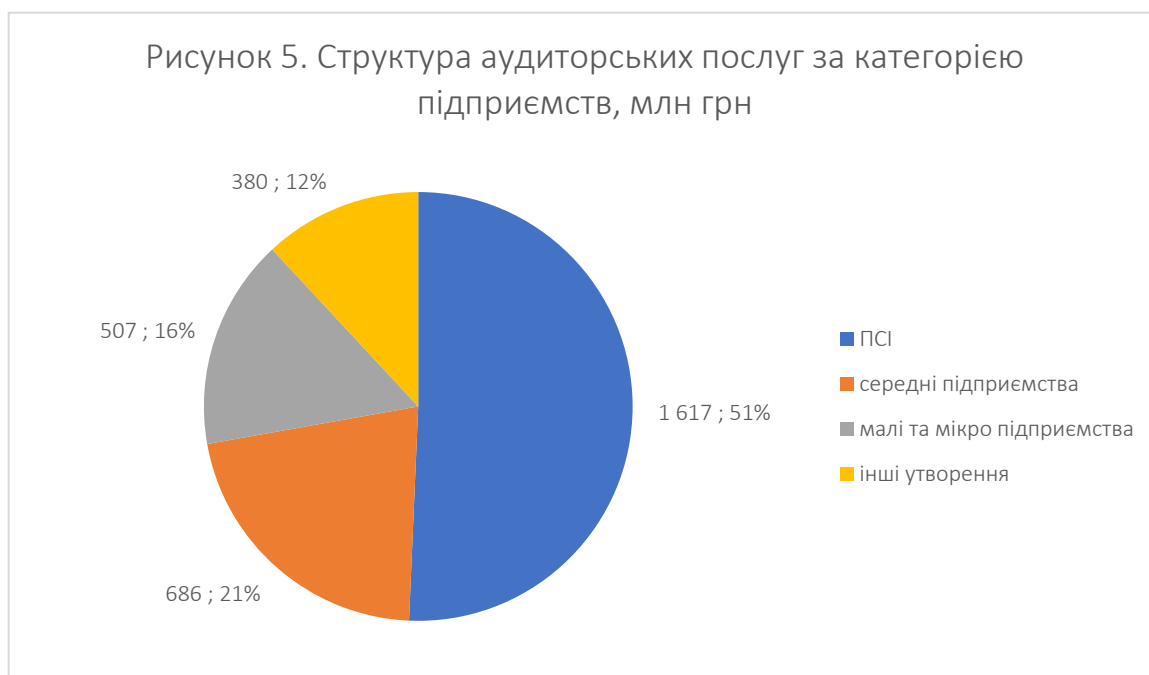
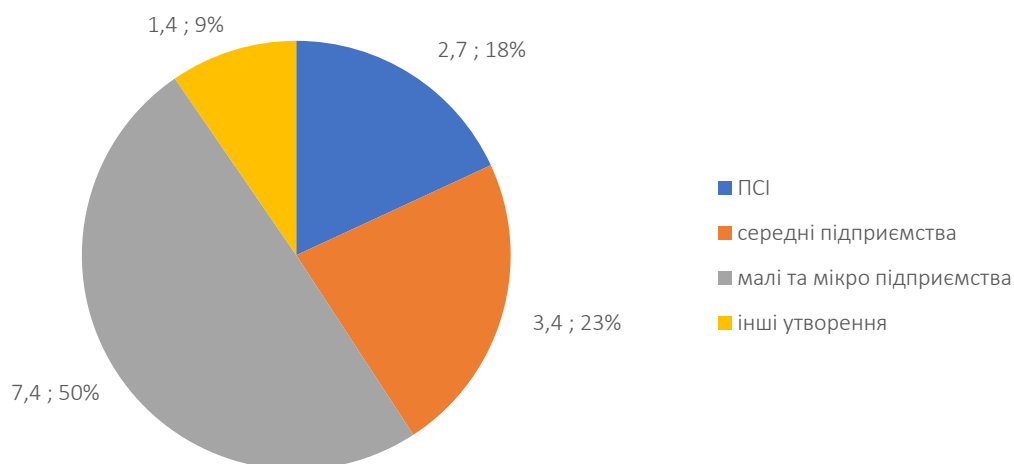

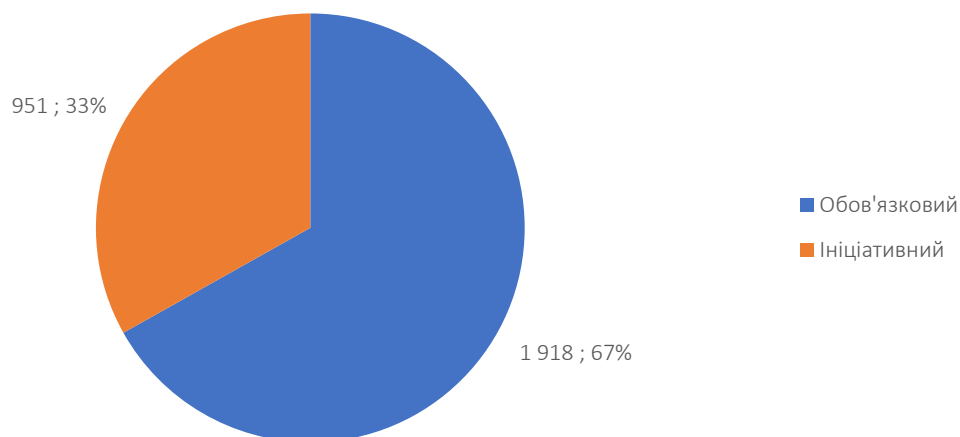
Рисунок 6. Структура аудиторських послуг за категорією підприємств, тис од

Аудит фінансової звітності

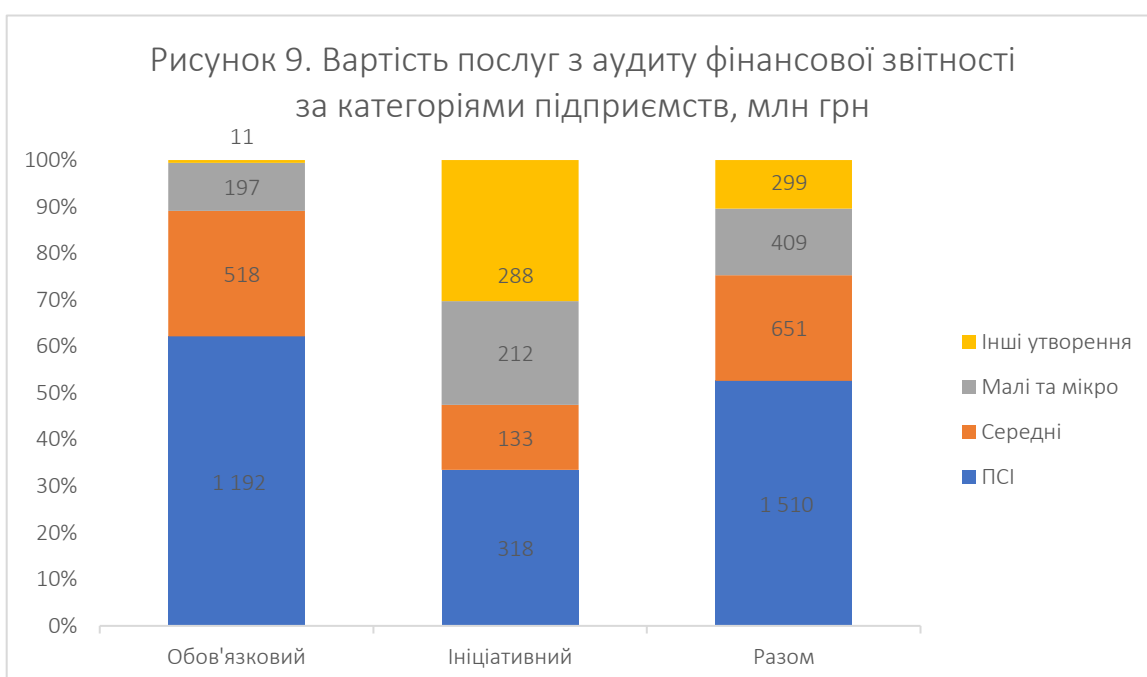
Надані послуги з аудиту фінансової звітності в сумі 2,87 млрд грн включають майже 11,0 тис завдань як з обов'язкового, так і з ініціативного аудиту фінансової звітності (рис. 7 та 8).

Рисунок 7. Вартість послуг з аудиту фінансової звітності за обов'язковістю проведення, млрд грн

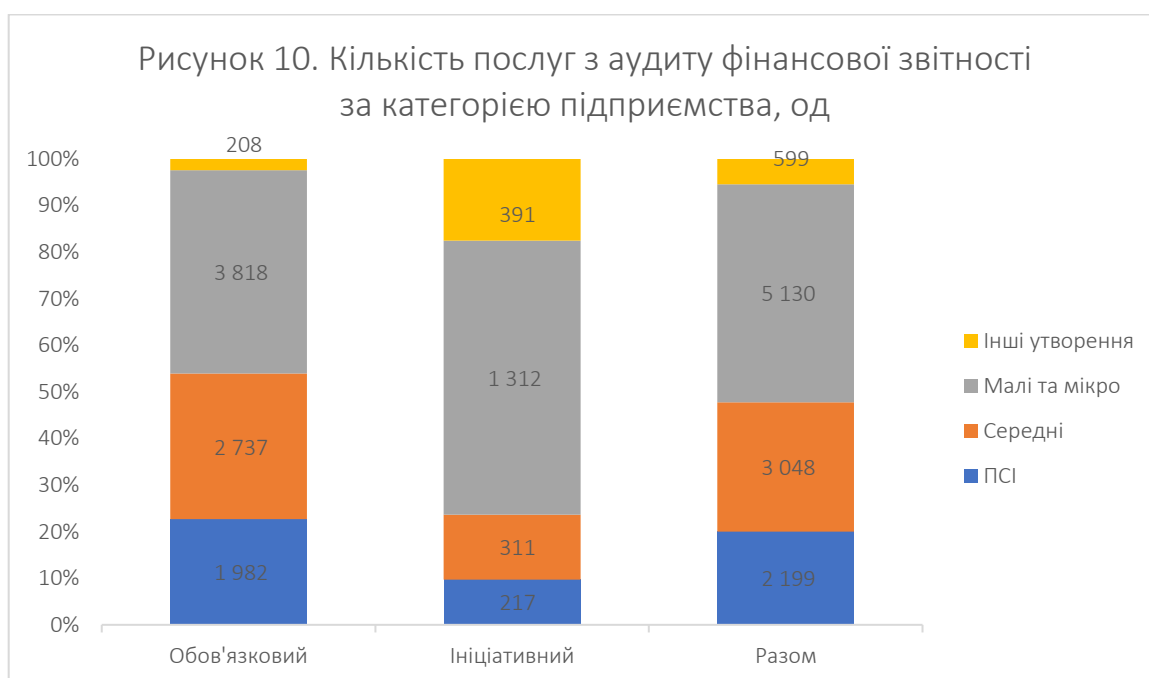

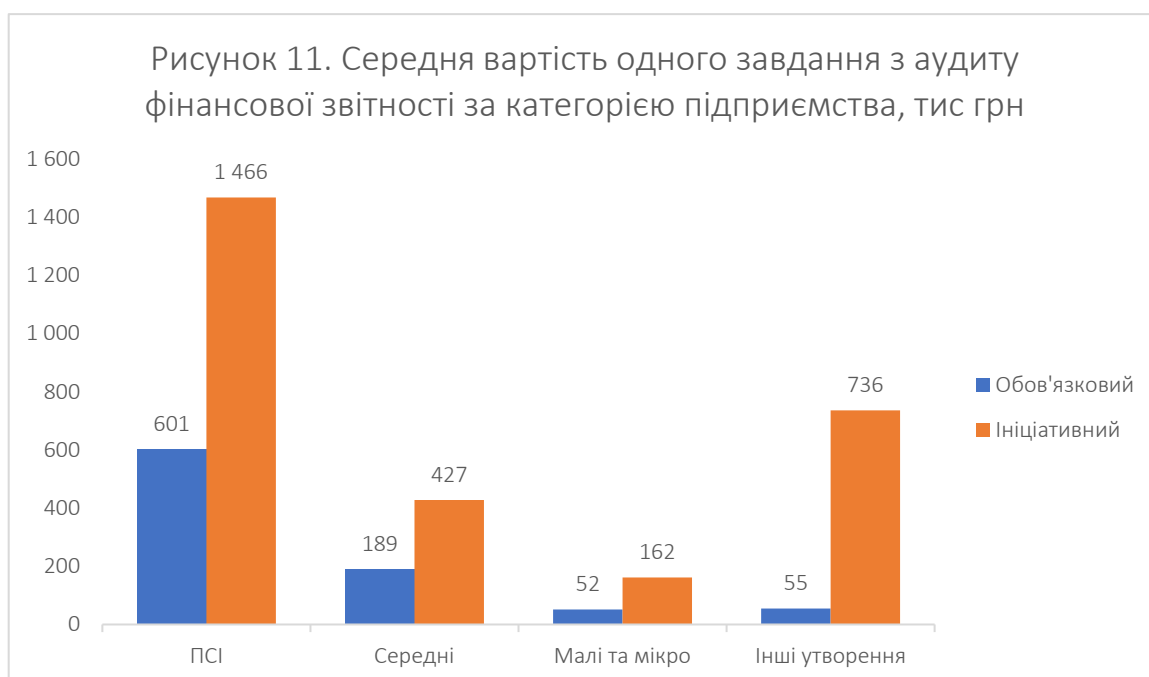
У складі вартості наданих послуг із аудиту фінансової звітності найбільші частки в розмірі 41,5% та 18,0% займає вартість послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності ПСІ та середніх підприємств, відповідно.

У складі кількості наданих послуг із аудиту фінансової звітності найбільші частки в розмірі 34,8% та 24,9% займає кількість виконаних завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності малих та мікропідприємств, а також середніх підприємств, відповідно.

Середня вартість 1 послуги з ініціативного аудиту фінансової звітності продовжує значно перевищувати аналогічний показник з обов'язкового аудиту за всіма категоріями підприємств (рис. 11).

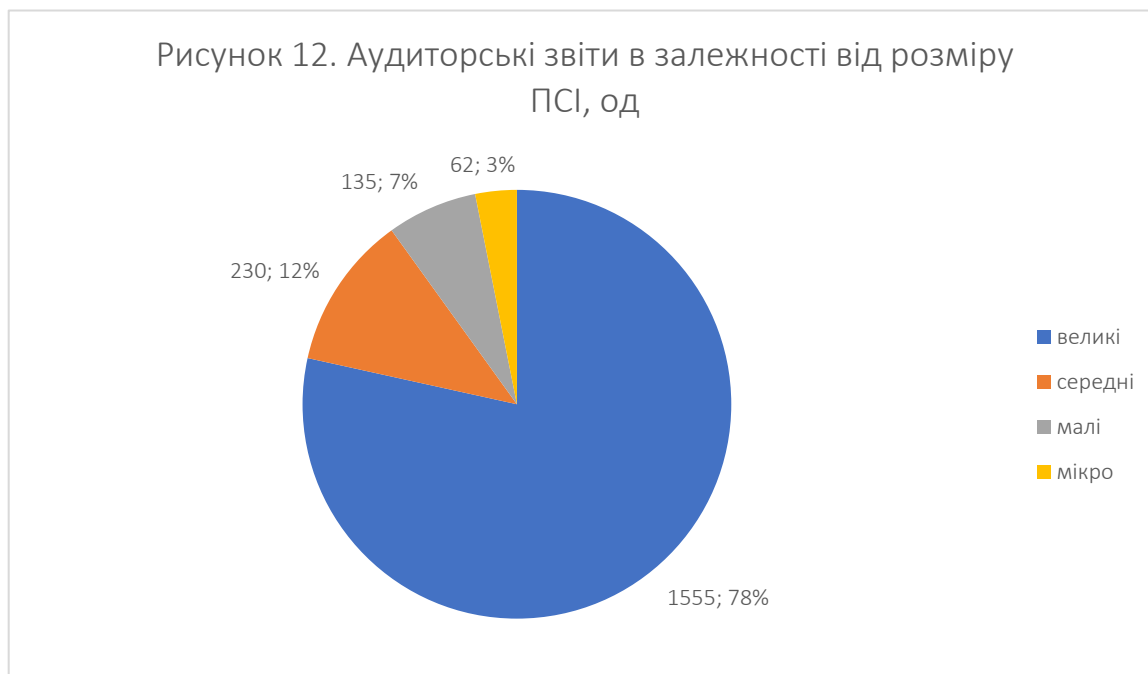
Обов'язковий аудит фінансової звітності Псі

69 САД відзвітували про складання у звітному періоді 1982 аудиторських звітів за результатами обов'язкового аудиту фінансової звітності Псі з загальною сумою винагороди приблизно 1,19 млрд грн (табл. 1).

Таблиця 1. Загальні відомості про послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності ПСІ

	2022 рік	1 половина 2023 року	За період
Кількість САД, які відзвітували	68	67	69
Винагорода за послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності ПСІ, млн грн	615	577	1 192
Кількість аудиторських звітів, які охоплюють:	1057	925	1 982
<i>балансова вартість активів, млрд грн</i>	11 979	12 212	24 191
<i>чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), млрд грн</i>	6 016	4 816	10 832
<i>середня кількість працівників, млн осіб</i>	2,3	2,0	4,3

САД складені аудиторські звіти щодо річної фінансової звітності 1555 великих підприємств, у тому числі 277 аудиторських звітів за результатами обов'язкового аудиту консолідованої та комбінованої фінансової, що складає приблизно 14% від загальної кількості аудиторських звітів за результатами обов'язкового аудиту фінансової звітності всіх ПСІ (на рис. 12 та 13).

96% фінансових звітів ПСІ, щодо яких САД надані аудиторські звіти, складені відповідно до МСФЗ (табл. 2).

Таблиця 2. Фінансові звітності ПСІ за концептуальною основою складання

	Фінансові звітності ПСІ, од	% у загальній кількості
МСФЗ	1 905	96,1%
НП(С)БО	59	3,0%
Інша	18	0,9%
Разом	1 982	100%

Частка модифікованої думки (думка із застереженням, негативна думка, або відмова від висловлення думки) залишається на високому рівні і складає приблизно 45% у загальній кількості аудиторських звітів за результатами обов'язкового аудиту фінансової звітності всіх ПСІ. При цьому частка аудиторських звітів, в яких визначена наявність суттєвої невизначеності, що стосується безперервності діяльності, в аудиторських звітах, складених у 1 півріччі 2023 року порівняно із 2022 роком збільшилася на 4,5% та становила 79,7% (рис. 14, 15 та табл. 3).

Рисунок 14. Аудиторські звіти щодо фінансової звітності ПСІ за типами думки, од

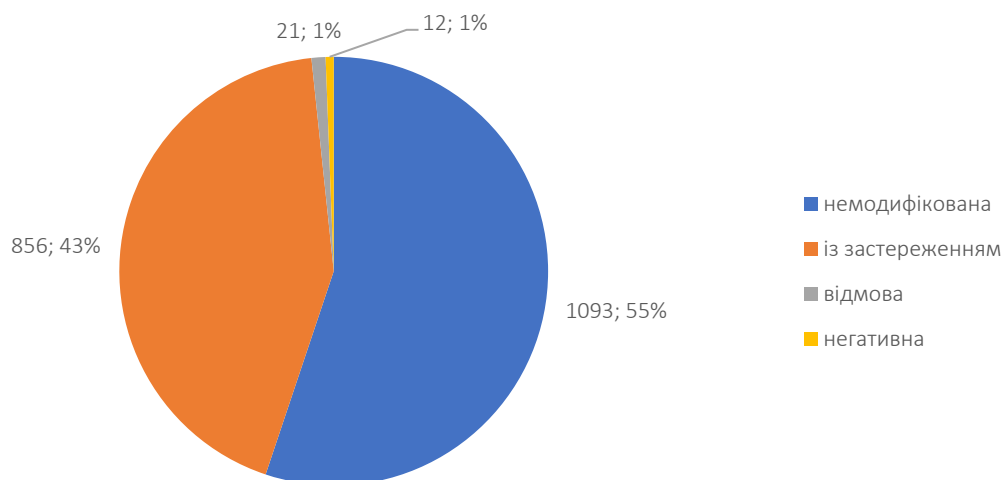
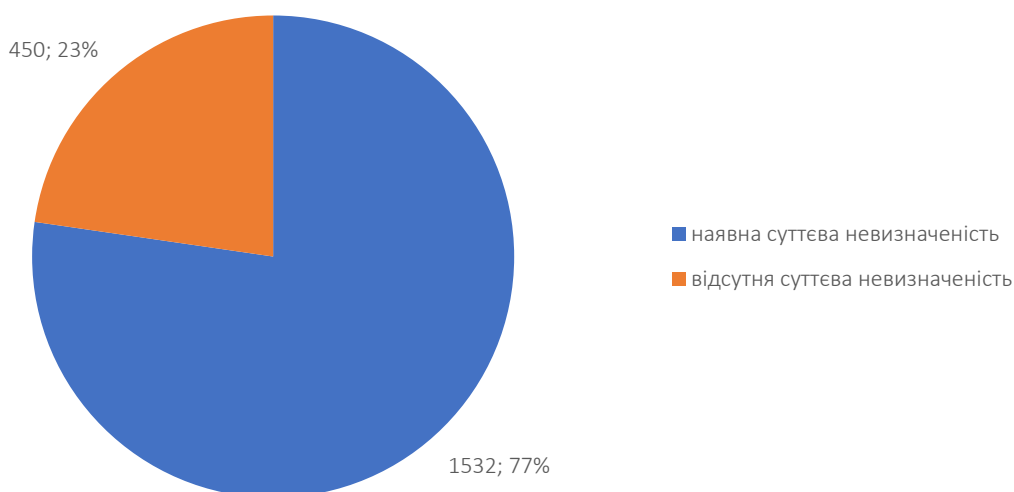

Рисунок 15. Аудиторські звіти за наявністю суттєвої невизначеності у здатності ПСІ продовжувати свою діяльність на безперервній основі, од

Таблиця 3. Наявність суттєвої невизначеності у здатності ПСІ продовжувати свою діяльність на безперервній основі

	2022 рік		1 половина 2023 року		Разом	
	Од	%	Од	%	Од	%
Наявна суттєва невизначеність	795	75,2%	737	79,7%	1 532	77,3%
Відсутня суттєва невизначеність	262	24,8%	188	20,3%	450	22,7%
Разом	1 057	100%	925	100%	1 982	100%

За звітний період у сегменті ринку обов'язкового аудиту фінансової звітності ПСІ вартість послуг, наданих «великою четвіркою» (Deloitte, EY, KPMG та PwC), склала майже 695 млн грн або 58,4% від загальної вартості послуг з обов'язкового аудиту ПСІ. У той же час частка «великої четвірки» у загальній кількості складних аудиторських звітів – 18,8% (рис. 16 та 17).

Рисунок 16. Частка "великої четвірки" в обов'язковому аудиті фінансової звітності ПСІ за вартістю наданих послуг, млн грн

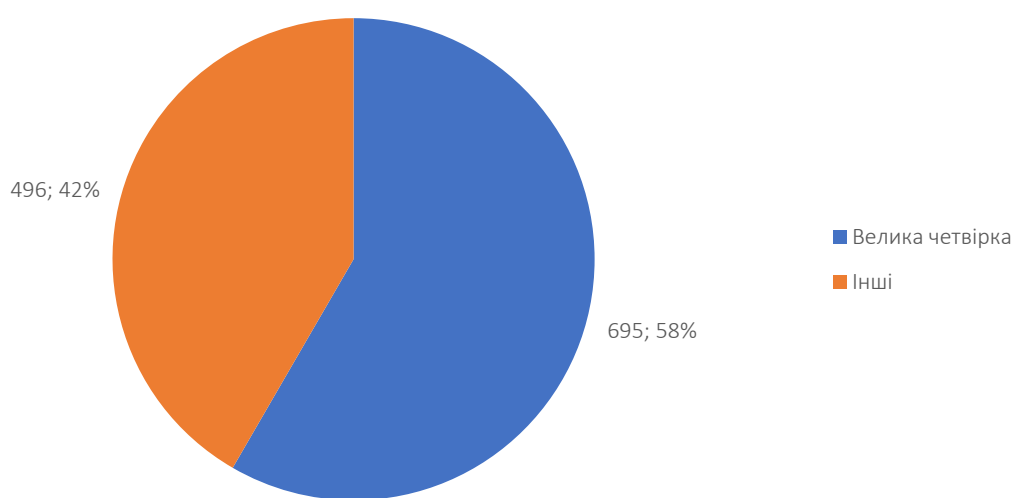
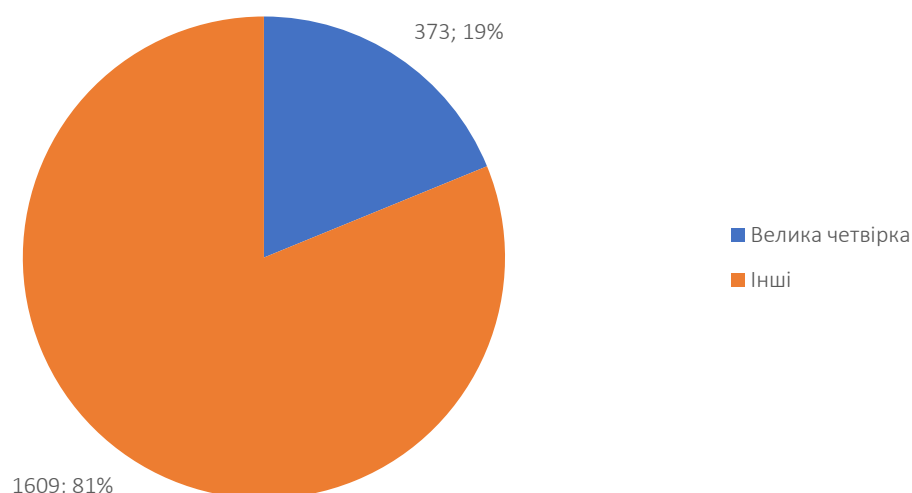

Рисунок 17. Частка "великої четвірки" в обов'язковому аудиті фінансової звітності ПСІ за кількістю наданих послуг, од

Середня тривалість безперервного виконання завдання з аудиту фінансової звітності одного ПСІ складала приблизно 3 роки. Узагальнені відомості щодо продовження виконання завдання з обов'язкового аудиту ПСІ або проведення аудиту вперше зазначено на рис. 18.

Середня вартість винагороди та середні витрати часу на виконання завдання з обов'язкового аудиту ПСІ суттєво різнилися в залежності від категорії підприємства за його розміром (табл. 4).

Таблиця 4. Середня вартість винагороди та середні витрати людино-годин на виконання завдання з обов'язкового аудиту ПСІ

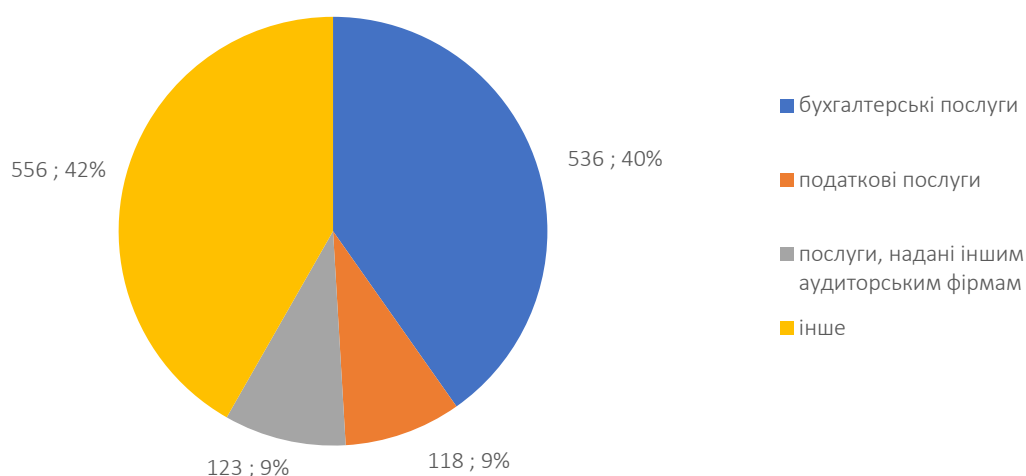
	Середня вартість винагороди, тис. грн	Середні витрати часу, людино-годин	Середня вартість 1 людино-години, грн
Велике	711	845	841
Середнє	245	376	652
Мале	179	243	737
Мікропідприємство	84	133	632

Партнери із завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності ПСІ в середньому витрачали 10% від загальної кількості людино-годин на виконання завдання, у той час як особи, відповідальні за перевірку якості завдання, – 2%.

Неаудиторські послуги

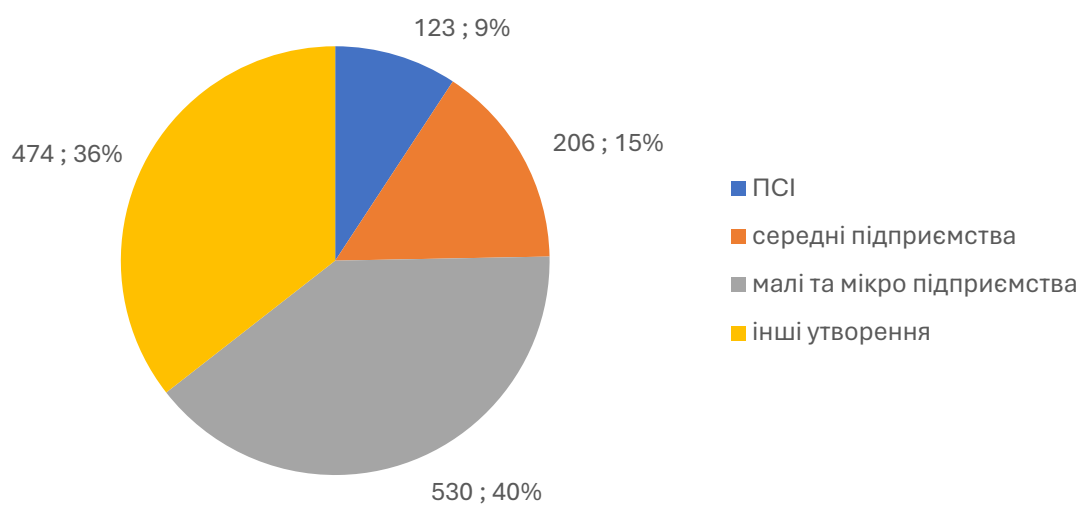
Вартість наданих САД неаудиторських послуг становила приблизно 1,33 млрд грн, 40,2% яких представлені бухгалтерськими послугами (рис. 19).

Рисунок 19. Структура неаудиторських послуг за видами, млн грн

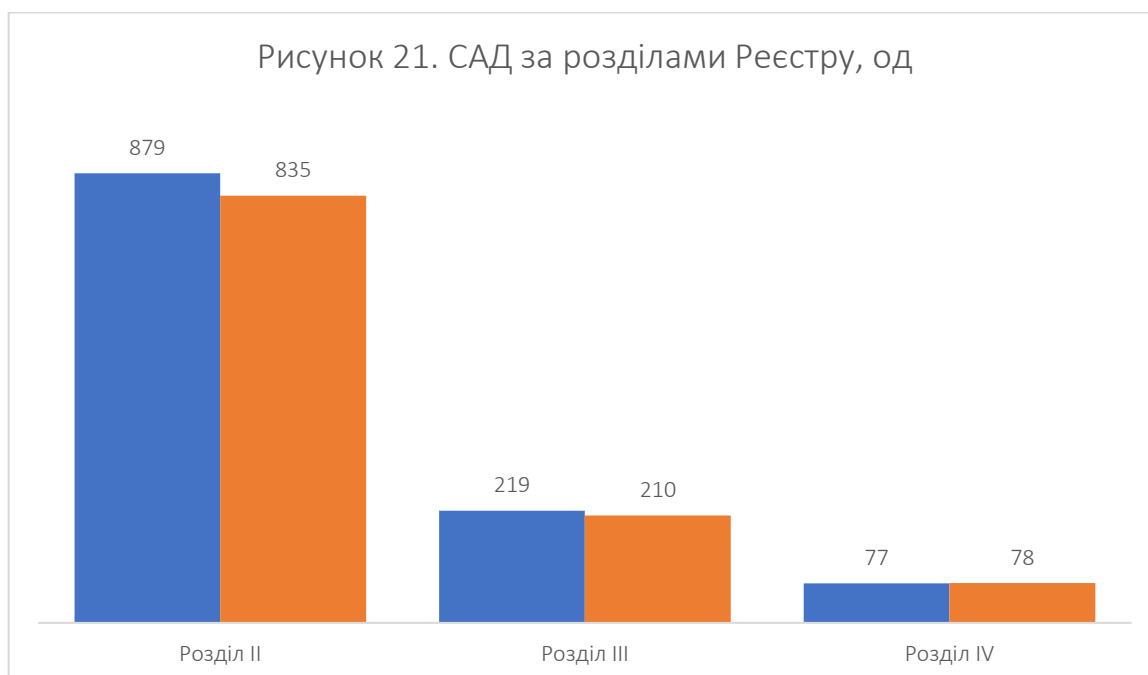
Майже 40% неаудиторських послуг надано малим та мікропідприємствам, у той час, як частка ПСІ склала лише 9% (рис. 20).

Рисунок 20. Структура неаудиторських послуг за категорією підприємств, млн грн

РОЗДІЛ 2. СУБ'ЄКТИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Станом на 30 червня 2023 року порівняно з 01 січня 2022 року кількість САД, які зареєстровані у Реєстрі, зменшилася на 5,0% або 44 суб'єкти і становила 835 САД. Кількість САД із правом проведення обов'язкового аудиту, реєстрові дані про яких містяться у розділ III Реєстру, зменшилась на 4,1% або на 9 САД і становила 210 САД. Також зросла кількість САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності ПСІ (розділ IV Реєстру), на 1 САД або 1,3% і становила 78.

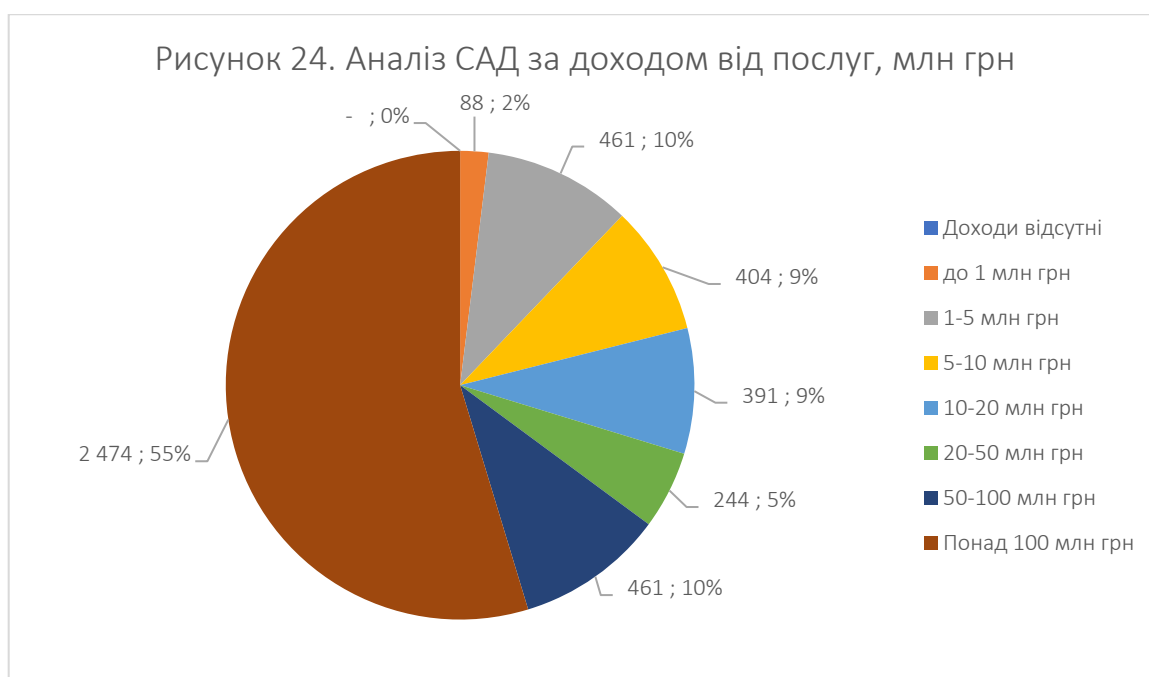
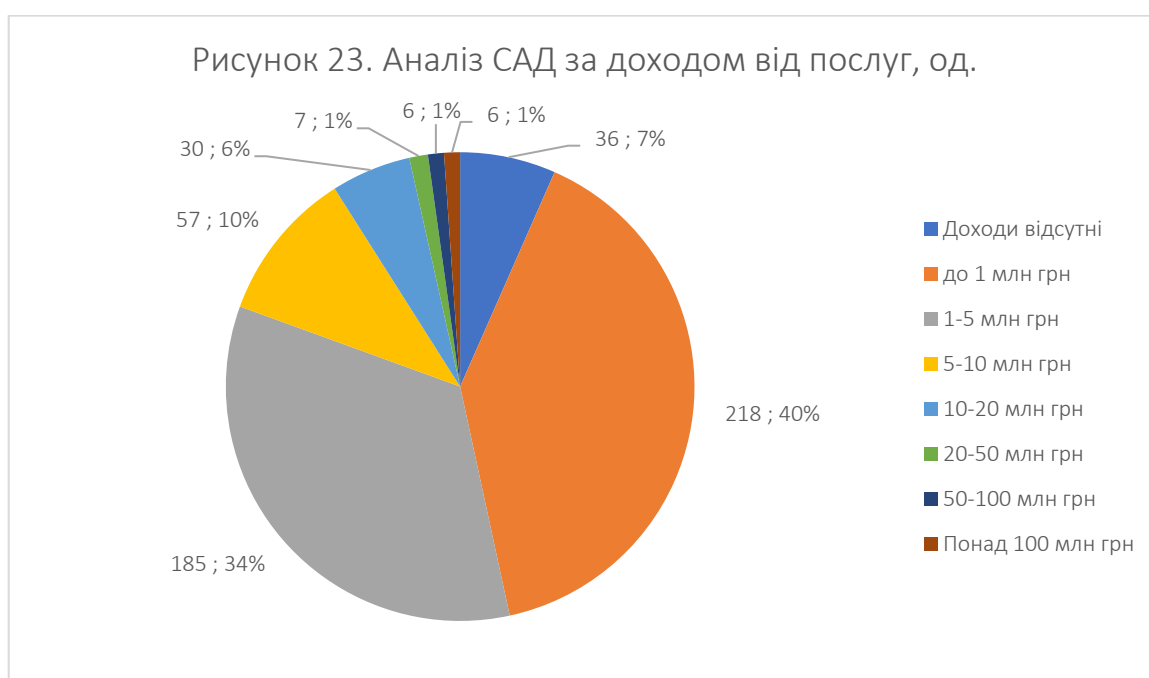

На рис. 22 відображено зміни кількості САД за період з 01 січня 2022 року по 30 червня 2023 року.

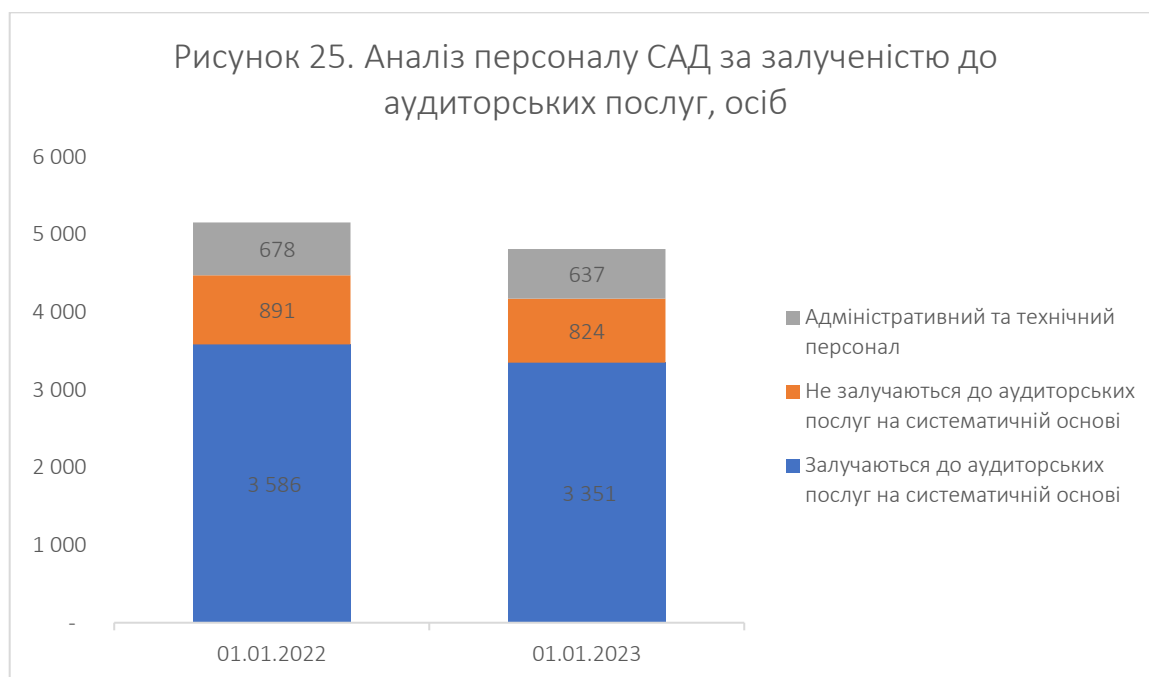

Наведені нижче діаграми відображають результати аналізу інформації про надані послуги 545 САД, які подали звітну інформацію, за розміром доходу від надання послуг. Так, за звітний період більше половини доходу від надання послуг (майже 55%) отримано 6 найбільшими САД, які зазначені в категорії з розміром доходу понад 100 млн грн. У кількісному вимірі 40% САД (218 суб'єктів) отримали дохід до 1 млн грн, проте це склало трохи менше 2% від загального доходу від надання послуг, 7% САД (36 суб'єктів) не отримували доходи.

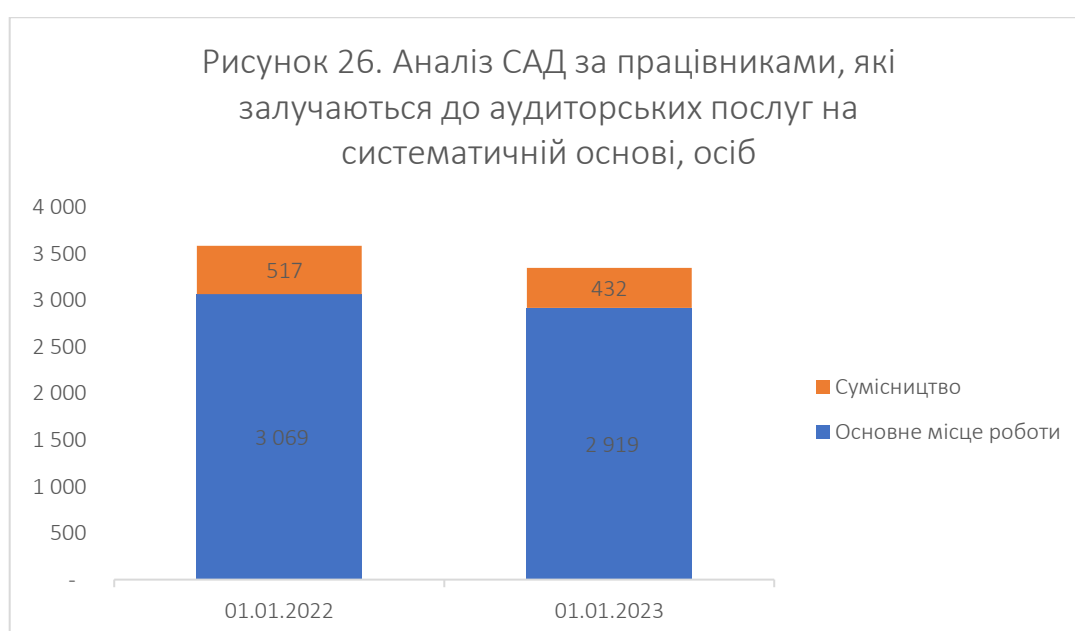
Також 6 САД отримали дохід від 50 до 100 млн грн або приблизно 10% від загального обсягу доходу. Отже, у звітному періоді 12 САД отримали майже 65% від загального обсягу доходу від надання аудиторських та неаудиторських послуг (рис 23 та 24).

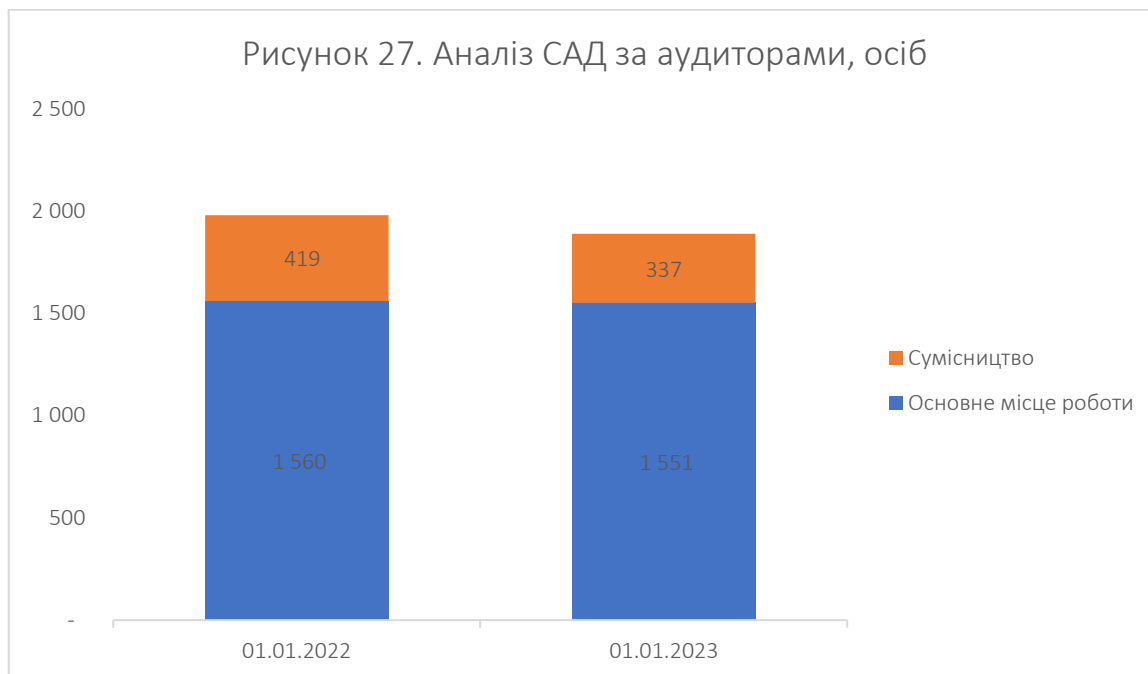
На діаграмах нижче (рис. 25 та 26) наведено результати аналізу САД за категоріями персоналу. За звітний період кількість штатних працівників зменшилась на 6,7% з 5 155 до 4 812 осіб. При цьому структура персоналу не зазнала змін – 70% штатних працівників САД залучалися до надання аудиторських послуг на систематичній основі та 13% від загальної кількості штатних працівників відносилися до складу адміністративного та технічного персоналу.

Кількість штатних працівників, які залучаються до надання аудиторських послуг на систематичній основі, зменшилась на 6,6% з 3 586 до 3 351 осіб. При цьому кількість працівників, які працюють у САД за основним місцем роботи, суттєво не змінилася та станом на 30 червня 2023 року складала 87% проти 86% станом на 01 січня 2022 року.

Кількість працюючих у складі САД аудиторів зменшилася на 4,6% і становила 1 888 осіб (рис. 27). У той же час, у загальній структурі частка аудиторів, які працюють у САД за сумісництвом, зменшилася з 21,2% до 17,8%, а частка аудиторів, які не залучалися до надання аудиторських послуг на систематичній основі, практично не змінилася та становила приблизно 9%.

Підсумовуючи вищезазначене, за звітний період кількість САД дещо зменшилась. При цьому, більше половини доходу від надання послуг в Україні отримано 6 найбільшими САД. Кількість працівників САД мала тенденцію до зменшення.

РОЗДІЛ 3. АУДИТОРИ

За період з 01 січня 2022 року по 30 червня 2023 року Кількість аудиторів зареєстрованих у Реєстрі (розділі «Аудитори») збільшилася на 28 осіб з 2683 особи на початок січня 2022 року до 2711 осіб на кінець червня 2023 року (рис 28).

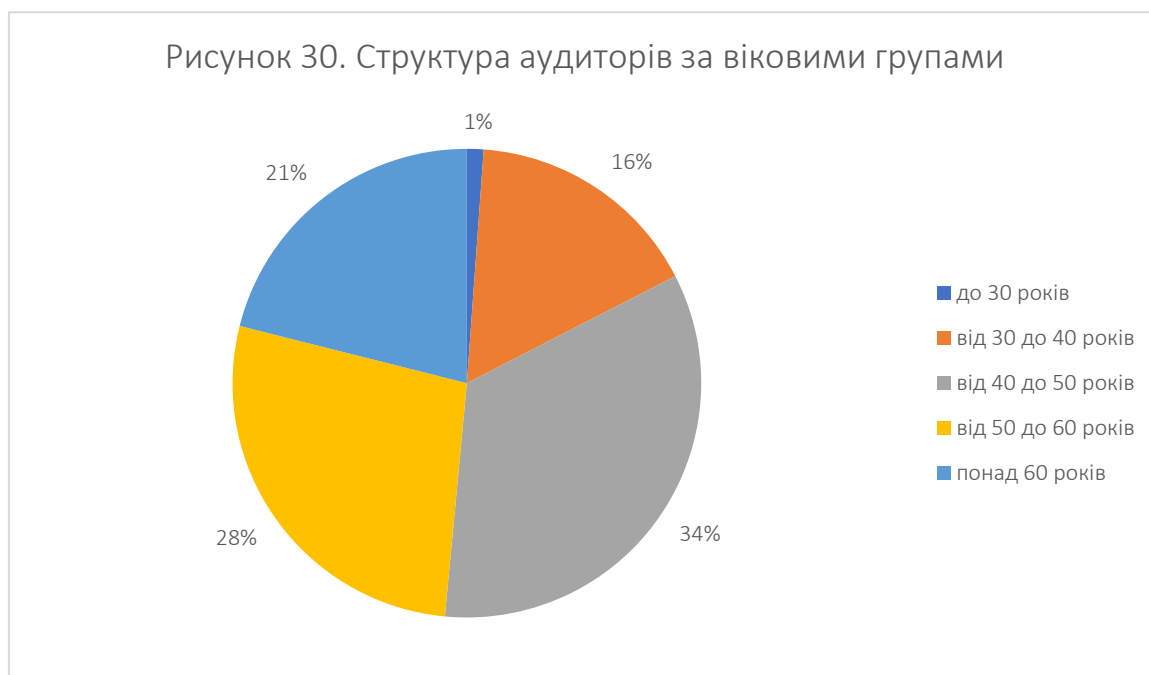

Зареєстровані у Реєстрі – особи, атестовані за результатами складання кваліфікаційного іспиту відповідно до статті 19 Закону, відомості про яких у звітному періоду внесені до Реєстру.

Гендерне співвідношення також залишилось незмінним та склало 71% жінок і 29% чоловіків відповідно (рис. 29).

Станом на 30 червня 2023 року середній вік аудитора наближився до 51 року. Майже 34% аудиторів перебувають у віці від 40 до 50 років. Розподіл аудиторів за віковими групами представлено на рис. 30.

За період з 01 січня 2022 року по 30 червня 2023 року дещо зменшилась кількість аудиторів, які не здійснюють аудиторську діяльність у складі САД, та склала 681 особу, що складає 25% від загальної кількості (рис. 31). Станом на 01 січня 2022 року цей показник становив приблизно 26%.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що кількість аудиторів та їх гендерна структура істотно не змінилися. Також спостерігалася тенденція до збільшення частки аудиторів, які здійснюють діяльність у складі САД.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО УКЛАДАЧІВ ЗВІТУ

Звіт укладено працівниками Інспекції:

Суворов Олександр (керівник групи укладачів)

Канцуров Олег

Кушнір Віктор

Мельничук Борис

Рудаков Антон

Наші контакти:

Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю

Адреса для листування: а/с 167, м. Київ, 01001

Телефон: 0 800 337 101